

Κατά καιρούς τον έχουν αποκαλέσει ευρωπαϊστή, τεχνοκράτη και «Μισέλ Ροκάρ» της Ελλάδας. Ωστόσο, ο ίδιος απορρίπτει τους χαρακτηρισμούς, πιστεύοντας ότι η πολιτική ζωή δεν χρειάζεται συνθηματολογίες, ετικέτες, μανιχαϊστικές αντιλήψεις και απλουστεύσεις.

Για τον πανεπιστημιακό δάσκαλο και πολιτικό Κώστα Σημίτη, αυτό που προέχει είναι ο εκσυγχρονισμός του πολιτικού μας συστήματος, η ανανέωση των κομμάτων, η επεξεργασία ενός σύγχρονου και ριζοσπαστικού πολιτικού λόγου, ο έλεγχος της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, η απόρριψη του λαϊκισμού και των πελατειακών σχέσεων μεταξύ πολιτών και πολιτικών.

Ο Κώστας Σημίτης έχει την πεποίθηση ότι ο τόπος μας χρειάζεται μια γενική έκρηξη και ένα παλιρροϊκό κύμα, που θα σαρώσει, όπως ο ίδιος υποστηρίζει, την παρακμή, τις διάφορες συντηρητικές απόψεις, τις αρχηγικές νοοτροπίες και τις παλαιοκομματικές πρακτικές.

Για να γίνει αυτό πράξη, θεωρεί ως απαραίτητη προϋπόθεση την κινητοποίηση, αλλά και τη στράτευση, καθώς και τη συνδρομή του ασίγαστου πάθους των δημιουργικών και πνευματικών δυνάμεων της χώρας. Για τις θέσεις αυτές, πολλές φορές ο κ. Σημίτης βρέθηκε στο μάτι του κυκλώνα. Μερικοί, πάντως, χαρακτηρίζουν τις απόψεις του ως αιρετικές, υποστηρίζοντας ότι διακρίνονται από μια τεχνοκρατική και πολιτικά ουδέτερη αντίληψη.

Ο ίδιος αντιδρά, λέγοντας στο «ΕΝΑ»: «Θα συνεχίσω να ενοχλώ τους ενοχλημένους που πιστεύουν στο χθές».

— Κύριε Σημίτη, πριν λίγες ημέρες σε δημόσια ομιλία σας, με θέμα «Ανατρεπτική πολιτική τώρα», υποστηρίξατε την ανάγκη ενός παλιρροϊκού κύματος στην πολιτική μας ζωή. Τι ακριβώς εννοείτε;

— Κύριε Πανταγιά, πιστεύω ότι χρειάζεται ανατροπή της παραδοσιακής πολιτικής, του τρόπου λειτουργίας του πολιτικού συ-

στήματος που έχει οδηγήσει τους πολίτες σε αποχή και τη χώρα σε παρακμή. Τα σημερινά αδιέξοδα έχουν συγκεκριμένες αιτίες, όπως τον περιορισμό της πολιτικής σε συνεχείς τακτικές κινήσεις για την εξασφάλιση ή διατήρηση της νομής της εξουσίας, το πελατειακό σύστημα, την αδυναμία της κοινωνίας να αντιδρά στον κρατικοκομματικό συγκεντρωτισμό. Για να ανατρέψουμε αυτή την κατάσταση πρέπει να προωθήσουμε θεσμικές αλλαγές, νέες αλλαγές, νέες αντιλήψεις, διαφορετικούς τρόπους λειτουργίας στη διοίκηση των κομμάτων, την αναπτυξιακή διαδικασία κ.λπ. Με συνεχή μικρά βήματα, μικρές δονήσεις, να δημιουργήσουμε το μεγάλο εκείνο κύμα, που θα επιφέρει τη διαφορετική λειτουργία της κοινωνίας.

— Πολλοί υποστηρίζουν ότι το σημερινό πολιτικό μας σύστημα αντιμετωπίζει σημαντικό πρόβλημα εξαιτίας της εσωτερικής του φθοράς. Πιστεύετε ότι είναι όντως έτσι;

— Το πολιτικό σύστημά μας πράγματι πάσχει. Σύμφωνα με τις στατιστικές δηλώνουν ότι τα παραδοσιακά κόμματα δεν τους εκφράζουν, ότι η πολιτική ζωή βρίσκεται σε κρίση, ότι είναι επιτέλους καιρός να υπάρξει κάτι καινούριο. Όλο και περισσότεροι πολίτες αισθάνονται ότι δεν αντιπροσωπεύονται, παρόλο που το σύστημα βασίζεται στην αντιπροσωπείωση, ότι υπάρχει αδιαφάνεια, παρόλο που η δημοκρατία απαιτεί διαφάνεια και ότι οι πολιτικοί φροντίζουν τα δικά τους συμφέροντα, παρόλο που θα έπρεπε να ενδιαφέρονται για το κοινωνικό σύνολο. Το σύστημα λειτουργεί τυπικά και δεν διασφαλίζει τη συμμετοχή, το ενδιαφέρον, την κινητοποίηση.

— Κύριε Σημίτη, είναι γνωστό ότι, στη σημερινή Ελλάδα, ολοένα και περισσότεροι πολίτες επιδεικνύουν μια έντονη εχθρότητα και αδιαφορία προς την πολιτική, προς τα κόμματα και προς τους πολιτικούς. Αυτή η αποστροφή πού οφείλεται; Εκφράζει μια συντηρητική αναδιπλώση της κοι-

ωνίας; Ή μήπως υποδηλώνει μία άλλη σχέση με την καθημερινή ζωή των πολιτών;

— Ο θυμός με την πολιτική και τους πολιτικούς έχει την αιτία του στην αυξανόμενη ανικανότητα του πολιτικού συστήματος να λύσει τα καθημερινά προβλήματα του πολίτη. Μέρα με τη μέρα ο πολίτης διαπιστώνει ότι παρά τα ωραία λόγια που τον θέλουν επίκεντρο των φροντίδων αυξάνει η αδιαφορία απέναντί του, οι διαδικασίες που τον ταλαιπωρούν, οι συμπεριφορές που τον καταπιέζουν.

Η αποστροφή του δεν είναι συντηρητική αναδιπλώση. Είναι έκφραση μιας διαφορετικής άποψης και για το τι είναι σημαντικό, για το τι θα έπρεπε να είναι αντικείμενο προσοχής. Ο πολίτης θέλει την αντιμετώπιση των δυσκολιών που τον απασχολούν κάθε μέρα και όχι την περιγραφή οραμάτων που δεν θα πραγματοποιηθούν ποτέ. Θέλει να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ατομικής ευημερίας και δεν αποδέχεται θυσίες που θα αποδώσουν σ' ένα απροσδιόριστο μέλλον.

— Τι πρέπει να γίνει;

— Χρειάζεται υπέρβαση της παραδοσιακής πολιτικής. Πρέπει να αποδεσμευθούμε από παραδοσιακές αντιλήψεις και πρακτικές από την πολιτική που θεωρείται ως συνείδηση τακτικών κινήσεων με αποκλειστικό στόχο την κατάκτηση και νομή της εξουσίας. Να ξεπεράσουμε την πελατειακή νοοτροπία, το κράτος παροχών, την ευκαιριακή και πρόχειρη παρέμβαση. Να δώσουμε ουσιαστικό περιεχόμενο σε αρχές όπως η κοινωνική δικαιοσύνη και κοινωνική ευθύνη του ατόμου. Να επιβάλουμε σε ορισμένα κρίσιμα θέματα την αλλαγή πορείας, προτείνοντας συγκεκριμένες λύσεις και προχωρώντας σε συγκεκριμένες επιλογές. Τέτοια κρίσιμα θέματα είναι για παράδειγμα η σχέση κομμάτων, κυβέρνησης και δημόσιας διοίκησης, ή η σχέση κομμάτων και οικονομικής εξουσίας.

— Τα τελευταία χρόνια, ο πολιτικός κόσμος διαχωρίζεται σ' εκ-

συγχρονιστές και σ' αυτούς που ανήκουν στην υποκοουλτούρα της πολιτικής, του λαϊκισμού και των πελατειακών σχέσεων. Πρόσφατα μάλιστα ο καθηγητής κ. Μουζέλης σ' άρθρο του σε εφημερίδα υποστήριξε ότι το «μέλλον ανήκει στους εκσυγχρονιστές». Ο επιχειρούμενος αυτός διαχωρισμός έχει νόημα;

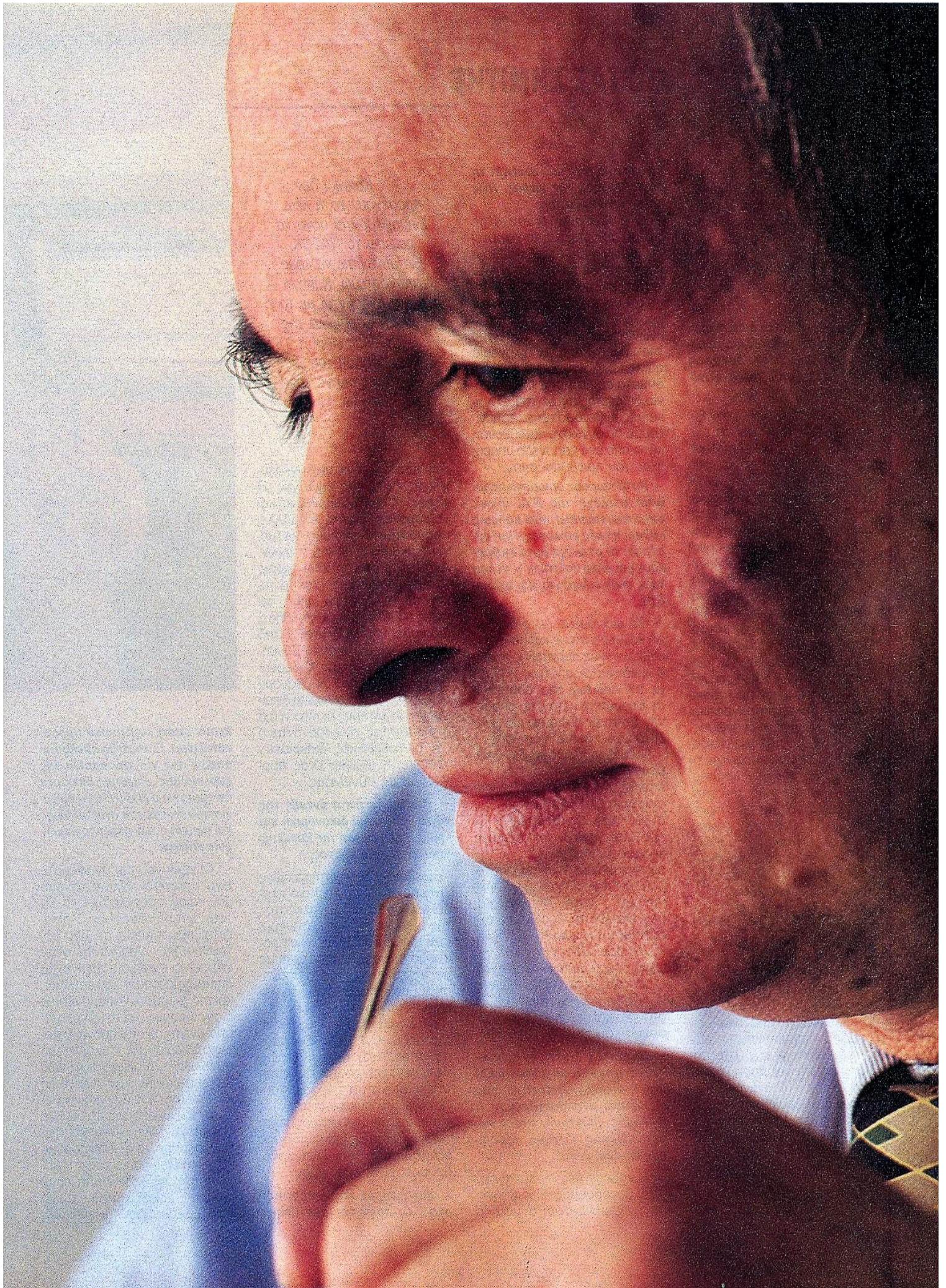
— Ο διαχωρισμός έχει νόημα. Κεντρική επιδίωξη των οπαδών του λαϊκισμού και των πελατειακών σχέσεων είναι η νομή της εξουσίας. Θέλουν την κυβέρνηση για να καταλείμουν παροχές προς φίλους, οπαδούς και κοινωνικές ομάδες που τους στηρίζουν. Ο πολιτικός τους λόγος δεν επικεντρώνεται στα προβλήματα αλλά στα πρόσωπα των αντιπάλων. Η πολιτική είναι γι' αυτούς τακτική με στόχο την απόκτηση της εξουσίας.

Θέλουμε τη διατήρηση, τη συντήρηση των υφισταμένων πολιτικών και κοινωνικών σχέσεων. Αλλά η προοδευτική πολιτική δεν μπορεί να στοχεύει τη συντήρηση. Πρέπει να επιδιώκουμε μία διαφορετική λειτουργία της κοινωνίας, η οποία θα διασφαλίζει στα άτομα περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης. Πρέπει να αυξάνουμε την ικανότητα της κοινωνίας να επιλύει προβλήματα και να βελτιώνει τις συνθήκες ζωής. Για το σκοπό αυτό χρειάζεται να σχεδιάζουμε μακροπρόθεσμα, να μη λαμβάνουμε υπόψη μας το πολιτικό κόστος και να πραγματοποιούμε ουσιαστικές διαρθρωτικές αλλαγές. Χρειάζεται εκσυγχρονισμός.

— Είναι γνωστό ότι έχετε υποστηρίξει την ανάγκη εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας. Στις πολιτικές σας θέσεις η ανάγκη αυτή είναι πάντα διακριτή. Οι επικριτές σας υποστηρίζουν ότι οι πολιτικές σας θέσεις χαρακτηρίζονται από μία ουδέτερη και τεχνοκρατική αντίληψη. Ποια είναι δική σας απάντηση σ' αυτές τις επικρίσεις;

— Έχουμε συνηθίσει στην Ελλάδα σε πολιτικό λόγο που χαρακτηρίζεται από ένταση, καταγγελία και υπερβολή. Όταν χρησιμοποιούνται η ανάλυση και η επιστημονική τεκμηρίωση, ο λόγος θεωρείται ουδέτερος

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

και τεχνοκρατικός. Αν δεν πείσουμε, αν δεν καταδείξουμε τις δυσκολίες και τα προβλήματα, οι απογοητεύσεις θα διαδέχονται η μία την άλλη. Θα κερδίζεται η παράσταση αλλά θα χάνεται ο κύριος στόχος, η αλλαγή των λειτουργιών της κοινωνίας.

– Πιστεύετε ότι τα όρια ανάμεσα στις συντηρητικές και προοδευτικές πολιτικές δυνάμεις έχουν ξεπεραστεί; Υπάρχει ανάγνη επαναχάραξη τους;

– Οι αντιθέσεις δεν έχουν ξεπεραστεί. Έχουν μάλιστα οξυνθεί. Η νεοφιλελεύθερη προσδοκία διαφεύστηκε από τις εξελίξεις. Ούτε στις ΗΠΑ ούτε στη Μεγάλη Βρετανία, όπου εφαρμόστηκε συνεπής νεοφιλελεύθερη πολιτική, δεν υπήρξε θεαματική οικονομική και κοινωνική βελτίωση. Αντίθετα, τα προβλήματα πολλαπλασιάστηκαν. Η αγορά δεν είναι πανάκεια. Οι νεοφιλελεύθεροι επικαλούνται τώρα την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού ως απόδειξη ότι δεν υπάρχουν εναλλακτικές επιλογές. Όμως, ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» ήταν στην πραγματικότητα μία μορφή οργάνωσης, που είχε ελάχιστη στοιχεία σοσιαλισμού, αδιαφορούσε για τη δημοκρατία, την κοινωνική ευθύνη, την ανάπτυξη του ατόμου, τη διεύρυνση των χώρων ελευθερίας. Ήταν ένας συγκεκριμένος μηχανισμός συσσώρευσης κεφαλαίου, κρατικός καπιταλισμός.

Αυτό που αλλάζει και επιβάλλει επαναχάραξη της πολιτικής είναι ο κόσμος γύρω μας, είναι η εμφάνιση νέων προβλημάτων. Παράδειγμα αποτελεί η όλο και στενότερη διαπλοκή της δικής μας εθνικής εξελίξης με τις διεθνείς εξελίξεις. Πρέπει επομένως να επανακαθορίσουμε την τακτική και τις άμεσες επιδιώξεις μας. Οι στρατηγικοί μας στόχοι παραμένουν όμως οι ίδιοι: μία κοινωνία δημοκρατίας, ελευθερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης, μία Ελλάδα που θα βγει από το περιθώριο και θα σφραγίζει με την παρουσία της τις εξελίξεις.

– Τις ημέρες αυτές, η κυβέρνηση της Ν.Δ. συμπλήρωσε τρία

χρόνια από τότε που ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας. Πώς κρίνετε το έργο της;

– Η κυβέρνηση απέτυχε σε όλα τα μέτωπα. Και το χειρότερο, πτωγύρισε την εξέλιξη της κοινωνίας σε επίπεδα που είτε είχαν ξεπεραστεί είτε νομίζαμε ότι θα τα υπερβούμε χωρίς δυσκολία. Η δημοκρατία συρρικνώνεται από τον αυταρχισμό της κυβέρνησης. Η οικονομία αδυνατεί ν' ανακάμψει, τα εισοδήματα συνθλιβονται. Η κοινωνία διχάζεται, αγανακτεί. Ο λαϊκισμός ανθεί όσο ποτέ. Αρμενίζουμε σε άγνωστη κατεύθυνση κάτω από ένα χαμόγελο υπεροψίας του πρωθυπουργού.

– Κατά καιρούς ορισμένα κορυφαία στελέχη της Ν.Δ. έχουν αποστασιοποιηθεί από κάποιες κυβερνητικές επιλογές. Πιστεύετε ότι τα στελέχη αυτά εκφράζουν μια άλλη πολιτική; Η στάση τους είναι ειλικρινής και αξιόπιστη;

– Το φαινόμενο αυτό δείχνει ότι και μέσα στους κόλπους της κυβερνητικής παράταξης έχουν συνειδητοποιήσει πως η Ν.Δ., με την πολιτική της, οδηγείται σε θεαματική ήττα στις επόμενες εκλογές. Γι' αυτό και αναζητούνται τρόποι διάσωσης.

Οι διαφοροποιήσεις δεν αφορούν πάντως την ουσία της πολιτικής, αλλά τον τρόπο παρουσίασής της, τον τρόπο περιορισμού των αντιδράσεων. Οι προτάσεις που έγιναν από τους «τρεις» για παράδειγμα για την οικονομική πολιτική δεν αποτελούσαν ολοκληρωμένο πρόγραμμα. Ήσαν αντιφατικές, δεν έλυναν το πρόβλημα της στασιμότητας των επενδύσεων και ακολουθούσαν την ίδια γενική γραμμή με την κυβέρνηση. Οι κατά καιρούς διαφωνούντες ασπάζονται τη συντηρητική νοστροπία και θέλουν να στεριώσουν τη συντηρητική εξουσία.

– Ωστόσο, κ. Σημίτη, είναι γνωστό ότι η κυβέρνηση υποστηρίζει πως η οικονομική πολιτική που ακολουθεί είναι μονόδρομος. Η δική σας απάντηση, στους κυβερνητικούς αυτούς ισχυρισμούς, ποια είναι;

– Η κυβερνητική πολιτική δεν είναι μονόδρομος. Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί τη συμφωνία

“ Κάποιοι δεν προσέχουν το τι λέω. Ενδιαφέρονται μόνο να μειώσω το ΠΑΣΟΚ. Θα συνεχίσω να τους απογοητεύω. Κάποιοι άλλοι ενοχλούνται με το τι λέω. Η καραμέλα της ατολμίας είναι η αντίδρασή τους. Θα συνεχίσω να τους ενοχλώ ”

του Μάαστριχτ για να συγκαλύψει τις δικές της επιλογές. Η πορεία προς την οικονομική και νομισματική ένωση επιβάλλει πράγματι την επίτευξη ορισμένων μακροοικονομικών στόχων. Ανάπτυξη δεν γίνεται χωρίς σταθεροποίηση και διαρθρωτικές αλλαγές. Ποια μέσα και ποιες πολιτικές θα ακολουθήσει μια κυβέρνηση εξαρτάται από την ίδια και όχι από τη Συνθήκη. Οι επιλογές της κυβέρνησης της Ν.Δ. δεν λαμβάνουν υπόψη τους την κοινωνική δικαιοσύνη, το αν επιτείνονται ή όχι οι ανισότητες, αν εντείνονται ή όχι οι κοινωνικές διακρίσεις. Υπάρχει η ανάγκη ενός προγράμματος σύγκλισης.

– Πιστεύετε ότι η ένταξη της χώρας μας στην οικονομική και νομισματική ένωση της Ευρώπης απαιτεί κάποιο κόστος;

– Βεβαίως. Το ερώτημα όμως είναι ποιες τάξεις και ποιοι κλάδοι επιφορτίζονται με το κόστος της σύγκλισης, πώς κατανέμονται τα βάρη και οι πιέσεις προσαρμογής. Εμείς διαφωνούμε με τις επιλογές της κυβέρνησης. Εμείς πιστεύουμε ότι θα έπρεπε να καταπολεμηθεί κατά κύριο λόγο η παραοικονομία και η φοροδιαφυγή. Στην κοινωνικά άδικη πολιτική προστίθεται η έλλειψη σχεδιασμού, η αναποτελεσματικότητα, η έλλειψη συνέπειας. Σωρεύεται πλούτος σε μία νέα ολιγαρχία και οι πελατειακές σχέσεις βρίσκονται σε έξαρση. Αυτός δεν είναι μονόδρομος, είναι εμπαιγμός.

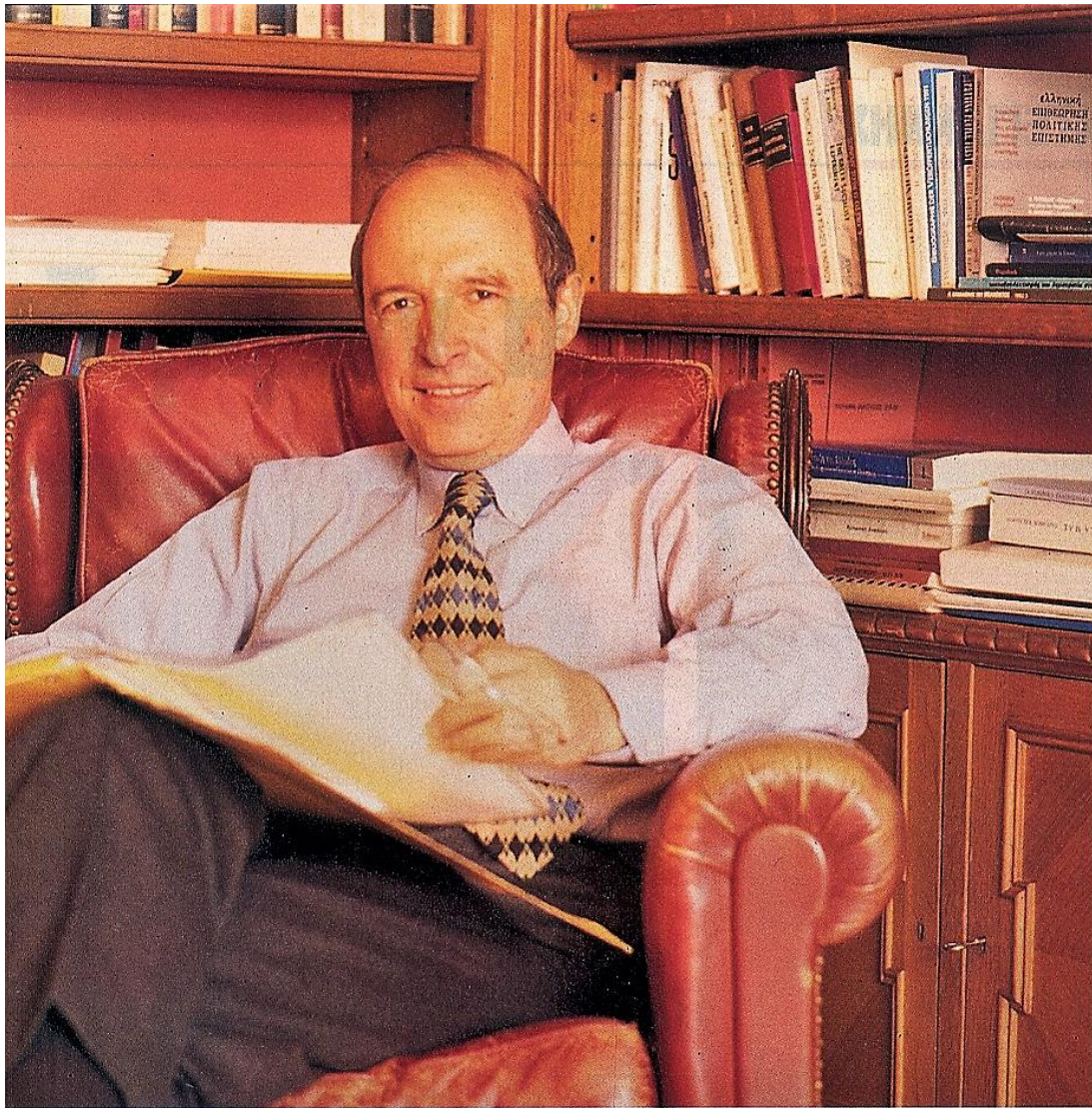
– Χαρακτηρίζεστε ως ευρωπαϊστής. Οι πολιτικές σας θέσεις

έχουν σαφή ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Γι' αυτό θα ήθελα την άποψή σας για την πορεία της ευρωπαϊκής ένωσης. Εκτιμάτε ότι υπάρχει ο κίνδυνος να εμφανιστούν φαινόμενα ανισομερείας και αύξησης των περιφερειακών ανισοτήτων;

– Οι κίνδυνοι που αναφέρατε είναι υπαρκτοί. Εξαρτάται από μας πόσο αποτελεσματικά θα τους αντιμετωπίσουμε. Χρειάζεται προσπάθεια σε δύο κατευθύνσεις. Απέναντι στην ΕΟΚ είναι αναγκαία η συνεχής διαπραγμάτευση. Στο εσωτερικό της χώρας είναι αναγκαίος ο σχεδιασμός για τη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση των πόρων. Σχεδιασμός σημαίνει μία συνολική αντίληψη για το πώς θα επιτύχουμε την ανάπτυξη και επιλογή των αναγκαίων μέσων που θα εφαρμοστούν με συνέπεια. Μέχρι σήμερα δεν καταφέραμε να αξιοποιήσουμε τις ευκαιρίες που είχαμε. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. κομπάζει με το ποσό των ECU που εισρέει στην Ελλάδα. Δεν την ενδιαφέ-

ρει πού πηγαινούν και ποιο είναι το αποτέλεσμα. Το παράδειγμα της Ιταλίας του Νότου θα έπρεπε να την παραδειγματίσει. Τα χρήματα σπαταλήθηκαν για να στηριχθούν τα εκάστοτε κυβερνητικά κόμματα και να υπάρξει στήριξη της κυβερνητικής πολιτικής. Διαρθρωτικές αλλαγές που θα στήριζαν την ανάπτυξη της περιοχής δεν έγιναν παρά περιορισμένα.

– Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι ορισμένες μεγάλες χώρες της Ευρώπης επικυριαρχούν στις ευρωπαϊκές σχέσεις. Με ποιο τρόπο είναι δυνατόν να ξεπεραστεί αυτό το πρόβλημα;

– Η διαπίστωση είναι σωστή. Κι αυτό συμβαίνει αναπόφευκτα όταν στην αυξημένη ισχύ κάποιων δεν μπορεί να αντισταχθεί αντίβαρο. Όταν δεν υπάρχουν κανόνες του παιχνιδιού, όταν δεν υπάρχουν θεσμοί και διαδικασίες που να ορίζουν το πλαίσιο άσκησης αυτής της υπεροχής. Συμφέρον των μικρών είναι να δεσμεύουν τους μεγάλους σε διαφανείς διαδι-

κασίες, να διαπραγματεύονται σε βάσεις κατοχυρωμένων αξιών του διεθνούς δικαίου. Η μυστική διπλωματία ή αδιαφανής συναλλαγή εξυπηρετεί κατά κανόνα τους ισχυρούς. Γι' αυτό και επιλέγουν τη διμερή διπλωματία. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση στηρίζεται στην ισότιμη συμμετοχή σε πλέγμα κανόνων ευρύτερα αποδεκτών. Όσο περισσότερο προχωράει η οικοδόμηση αυτού του πλέγματος, όσο περισσότερους τομείς καλύπτει αυτό το πλέγμα, τόσο δυσκολότερη γίνεται η δυνατότητα άσκησης πολιτικής ισχύος και υπεροχής. Γι' αυτό πρέπει να προωθήσουμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, να πιέσουμε για την άρση των αδυναμιών της και όχι να την απορρίπτουμε εξαιτίας τους. Η αποδυνάμωση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος ή η απομάκρυνσή μας από τον κεντρικό του πυρήνα, αντίθετα απ' ό,τι πιστεύουν μερικοί, θα μας οδηγήσει σε μεγαλύτερη ακόμη εξάρτηση.

– Υποστηρίζετε ότι το ΠΑΣΟΚ πρέπει να εκσυγχρονιστεί, αποκτώντας ένα σύγχρονο πολιτικό λόγο. Έχουν γίνει βήματα σε αυτή την κατεύθυνση;

– Υπάρχει αναμφισβήτητα μια αισιόδοξη εξέλιξη σε αυτή την κατεύθυνση. Όλο και περισσότερα στελέχη κατανοούν την ανάγκη να ξεφύγουμε από την πελατειακή νοοτροπία, τον απλουστευτικό λόγο, τις γενικές υποσχέσεις και να επιδιώξουμε ουσιαστικές αλλαγές στην κοινωνία που θα βελτιώσουν τις δυνατότητες όλων μας. Η ιστορία του ΠΑΣΟΚ έχει δείξει ότι είναι ένας κοινωνικός χώρος με ισχυρές δεσμεύσεις με το παρελθόν, αλλά και με υψηλές ικανότητες προσαρμογής. Ωστόσο, οι μεταλλαγές αυτές επιβραδύνονται ή επιταχύνονται ανάλογα με τη γενικότερη πορεία της χώρας. Η πολιτική της Ν.Δ. ήταν και είναι από τους πλέον ανασχετικούς παράγοντες γι' αυτή την πορεία του εκσυγχρονισμού. Πώς να απευθυνθείς και να μιλήσεις για

το αύριο, όταν ο αυταρχισμός, η οικονομική ανέχεια, η απανθρωπιά, η αναξιοπρέπεια, οι διώξεις, συνθλίβουν το σήμερα. Για να εκσυγχρονιστείς χρειάζονται αντοχές κι αυτή η κυβέρνηση μόνο απόγνωση σπέρνει παντού και έχει ελαχιστοποιήσει τα περιθώρια αναμονών για κάτι καλύτερο. Παρ' όλα αυτά, όλο και περισσότεροι γνωρίζουν ότι η μακροβιότητα του ΠΑΣΟΚ στην αυριανή κυβέρνηση, η εξαρτάται άμεσα από το βαθμό εκσυγχρονισμού του.

– Η πρόταση του πρώην πρωθυπουργού της Γαλλίας, για ένα «μπιγκ μπαγκ» στο χώρο της Κεντροαριστεράς τάρaxε τα λιμνάζοντα νερά της Γαλλίας. Στη χώρα μας η πρόταση αυτή έχει αντιμετωπιστεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο ένα ελληνικό «μπιγκ μπαγκ»;

– Το ΠΑΣΟΚ έχει τη δυνατότητα να προωθήσει τη σοσιαλιστική προοπτική. Το ΠΑΣΟΚ συγκεντρώνει τη στήριξη της μεγάλης πλειοψηφίας των προοδευτικών δυνάμεων. Δεν χρειάζεται άρα η διαδικασία συνολικής ανασύνθεσης της Αριστεράς όπως στη Γαλλία. Όμως, χρειάζεται μια γενική έκρηξη στον τόπο μας σε άλλη κατεύθυνση. Να υπερβούμε την παραδοσιακή πολιτική, τα πελατειακά δίκτυα, τις αρχηγικές νοοτροπίες, τη διαπλοκή πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, το συγκεντρωτισμό, το κράτος παροχών και πολλά άλλα που χαρακτηρίζουν τη σημερινή κατάσταση. Πρέπει γι' αυτό από τώρα να αποσαφηνίσουμε τι πρέπει να γίνει αύριο, την «επόμενη μέρα». Διαφορετικά, θα πορευτούμε δρόμους κατ' επίφαση μόνο σοσιαλιστικούς, αλλά στην ουσία συντηρητικούς.

– Από ορισμένους έχετε επικριθεί για ατολμία. Η απάντησή σας σ' αυτές τις επικρίσεις ποια είναι;

– Κάποιοι δεν προσέχουν το τι λέω. Ενδιαφέρονται μόνο να μειώσω το ΠΑΣΟΚ. Θα συνεχίσω να τους απογοητεύω. Κάποιοι άλλοι ενοχλούνται με το τι λέω. Η καραμέλα της ατολμίας είναι η αντίδρασή τους. Θα συνεχίσω να τους ενοχλώ. ▽